

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพของการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำพูน
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน
- 3) เพื่อสำรวจปัญหาอุปสรรคของการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

- 1) ประชากรที่เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 43 แห่ง รวม 43 คน
- 2) ประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท รวม 161 คน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยตรง

สำหรับเครื่องมือที่ได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (เป็นแบบสอบถามชุดที่ 1) และแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล (เป็นแบบสอบถามชุดที่ 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วัดขนาดและทิศทางของตัวแปรด้วยค่า(r) และทดสอบนัยสำคัญของสถิติ คือ ค่า F – test สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

5.1 ข้อมูลประชากรที่ใช้ในการศึกษา

พบว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ชายทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต่ำกว่า 2 ปี ถึงร้อยละ 60.46 ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดระบบข้อมูล เพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับตำบล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในปฏิบัติงานระหว่าง 1 – 5 ปี

5.2 สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์ข้อแรก เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากร

1.1.1 ด้านความคุ้มค่าของงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดการระบบข้อมูลในส่วนของการจัดเก็บการบันทึกและประมวลผลข้อมูล จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.7 ไม่สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.3 เฉลี่ย อบต. ละ 28,593.08 บาท (ตารางที่ 4.8) และผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นว่า งบประมาณที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรร มีความคุ้มค่ากับการลงทุนในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.20)

1.1.2 ด้านบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้บุคลากรในการจัดเก็บข้อมูล โดยเฉลี่ยหมู่บ้านละ 5–10 คน และใช้เจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้อง การบันทึกและประมวลผลข้อมูลในระดับตำบล ตำบลละ 1–2 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า จำนวนบุคลากร ทั้งผู้นำชุมชน อาสาสมัครที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และเจ้าหน้าที่ของ อบต. ที่ทำหน้าที่บันทึกและประมวลผลข้อมูล มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดการระบบข้อมูลในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.20)

1.1.3 ด้านการบริหารเวลา ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีความเห็นว่า คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลฯ ระดับตำบล สามารถบริหารการจัดเก็บข้อมูลการบันทึก และการประมวลผลได้แล้วเสร็จทันตามห้วงเวลา และเห็นว่าระยะเวลา

ในการจัดเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม ของทุกปี มีความเหมาะสมเพียงพอ และสอดคล้องกับการที่ อบต. จะนำผลการจัดเก็บข้อมูล ไปใช้ในการวางแผนพัฒนา อบต. ในช่วงเดือนพฤษภาคม ของทุกปี ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.20)

1.2 ด้านคุณภาพของข้อมูล ข้อมูล จปฐ./ กชช.2 ค. ที่ผ่านการประมวลผลแล้ว มีความถูกต้อง และได้รับความเชื่อถือในระดับปานกลาง ส่วนระบบข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับระบบงาน และนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของ อบต. ในเรื่องการจัด ประชาคมหมู่บ้าน ในระดับปานกลาง จัดทำแผนชุมชนและแผนพัฒนา อบต. ในระดับปานกลาง ส่วนการใช้ข้อมูลในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในระดับปานกลางค่อนข้าง น้อย จากการศึกษายังพบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฯ มีความพึงพอใจ และเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จากผู้จัดเก็บข้อมูล ผู้นำชุมชน พัฒนาการ และเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล อบต. ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.21)

1.3 ด้านระบบการให้บริการข้อมูล ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานฯ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ในโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในการบันทึก ประมวลผล และรายงานผลข้อมูล ว่ามีความพร้อมในการให้บริการข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว สามารถ บริการในลักษณะการให้บริการข้อมูลแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียว(One Stop Service) ณ ที่ทำการ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ด้วยระยะเวลาสั้น ๆ ผู้บริหาร และ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีความ พึงพอใจในระบบคอมพิวเตอร์ของ อบต. ที่มีระบบข้อมูลข่าวสาร(Information) ที่สามารถสนับสนุนการบริการงานของผู้บริหาร อบต. ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.22)

1.4 การใช้ประโยชน์ข้อมูลในการวางแผนพัฒนา ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบลมีการนำข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท (จปฐ.และ กชช.2 ค.) ที่ผ่านการ ประมวลผล แล้วนำไปใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น, วางแผนพัฒนา 3 ปี และวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.23, ตารางที่ 4.24, ตารางที่ 4.25)

โดยรวมแล้ว สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนา ชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำพูน อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.26)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่สอง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดระบบข้อมูลฯ ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านโครงสร้างองค์กรและอุปกรณ์ ประกอบด้วย

2.1.1 ด้านนโยบายผู้บริหาร และภารกิจของ อบต. ผู้บริหาร อบต. มีแนวความคิดและนโยบายด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ในส่วนปัจจัยที่สำคัญที่สมควรได้รับการปรับปรุง ได้แก่ การพัฒนาขีดความสามารถ และสมรรถนะของบุคลากรที่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทรองลงมาเห็นว่าควรพัฒนาด้านวัสดุอุปกรณ์และระบบคอมพิวเตอร์ให้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาการจัดการระบบข้อมูลฯ ผู้บริหารเห็นว่าควรจะพัฒนาความรู้ ความสามารถ ของบุคลากร อบต. และใช้ระบบคอมพิวเตอร์แบบพกพา (Pocket PC) มาดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพื่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล รองลงมาคือมีแนวทางในการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ผู้จัดเก็บข้อมูล ให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องครบถ้วน จะส่งผลต่อคุณภาพของข้อมูล (Data) ก่อนนำสู่กระบวนการจัดระบบข้อมูล (ตารางที่ 4.11-4.14)

2.1.2 ด้านงบประมาณ อบต. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการระบบข้อมูลในส่วนของการจัดเก็บการบันทึกและประมวลผลข้อมูลจำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.7 ไม่สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.3 อบต. ส่วนใหญ่สนับสนุนงบประมาณระหว่าง 20,000–40,000 บาทต่อปี (ตารางที่ 4.8) จากการศึกษาข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2548 และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย (เพิ่มเติม) ปี 2548 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 43 แห่ง พบว่า จำนวนงบประมาณที่ อบต. สนับสนุนการจัดระบบข้อมูลสูงสุดเป็นเงิน 115,790 บาท ต่ำสุดเป็นเงิน 7,770 บาท เฉลี่ย อบต. ละ 28,593.08 บาท (ตารางที่ 4.8) มีเพียง 1 อบต. ที่จัดงบประมาณในการประชุมและอบรมเตรียมความพร้อมบุคลากร จำนวน 4,000 บาท คือ อบต. ก้อ อำเภอลี้ คิดเป็นร้อยละ 2.33 (ตารางที่ 4.8)

2.1.3 ด้านความพร้อมระบบคอมพิวเตอร์ของ อบต. พบว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเห็นว่า ความพร้อมด้านระบบคอมพิวเตอร์ ของ อบต. อยู่ในสภาพดีและมีสถานภาพดีเทียบกับ อบต. อื่น ๆ ในอำเภอเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 40.2 และมีสภาพดีแต่ควรปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 48.8 และมีความเห็นว่า ดีกว่า อบต. อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 4.7 แต่โดยภาพรวมสถานภาพ ด้านระบบคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์

อยู่ในสถานภาพที่ดีมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน จัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทของตำบลได้ (ตารางที่ 4.10)

2.2 ด้านความรู้ ความสามารถของบุคลากร

2.2.1 ความรู้ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบข้อมูล พบว่าเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านการใช้โปรแกรมประยุกต์ทั่วไป ด้านการใช้โปรแกรมฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท(จปฐ./กชช.2 ค) และด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับงานสืบค้นข้อมูล การรับส่ง e - Mail และรับส่งข้อมูลด้วยระบบ FTP เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถด้าน การใช้งานคอมพิวเตอร์ และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับโปรแกรมการบันทึก ประมวลผลข้อมูล จปฐ./กชช.2 ค โดยรวมแล้วพบว่ามีความรู้ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย = 7.56 คะแนน (ตารางที่ 4.15)

2.2.2 ด้านขั้นตอนและกระบวนการจัดระบบข้อมูล ผู้บริหาร อบต. และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดระบบข้อมูล มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท พบว่า

1) การเตรียมการ ในกระบวนการจัดการระบบข้อมูลของคณะทำงานบริหาร การจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ และระดับตำบลมีการจัดการฝึกอบรมคณะทำงานในระดับตำบล เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการจัดเก็บข้อมูล คณะทำงานมีการประชุมเตรียมการเพื่อวางแผนการจัดเก็บ การบันทึกและการประมวลผล ในระดับ อบต. และระดับหมู่บ้าน และมีการประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรของ อบต. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของข้อมูล และสามารถจัดเก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับทราบและเห็นความสำคัญถึงการจัดเก็บข้อมูล จปฐ.และ กชช.2 ค ซึ่งผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการเตรียมการ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.24 (ตารางที่ 4.16)

2) ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูล คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และอาสาสมัคร ส่วนใหญ่ มีการสัมภาษณ์ หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกอย่างละเอียด พร้อมมีการกรอกข้อมูลราย ครัวเรือน และให้ผู้ให้ข้อมูลลงลายมือชื่อไว้ในแบบ จปฐ.1 ไว้เป็นหลักฐาน หลังจากนั้นก็นำส่งแบบสำรวจ จปฐ.1 ให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.61 (ตารางที่ 4.17)

3) ขั้นตอนการบันทึก ประมวลผล พบว่า อบต. เกือบทั้งหมด เป็นผู้บันทึกข้อมูล จปฐ. ของทุกครัวเรือนในตำบลโดยเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลของ อบต. และมีความพยายามให้ อบต. นำข้อมูลที่ได้ ไปใช้ประโยชน์ มีการบันทึกข้อมูลด้วยความรอบคอบ คณะทำงานระดับตำบลได้

มีส่วนในการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล ภายหลังการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่ง อบต. ส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการบันทึกและประมวลผลข้อมูลในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 6.37 (ตารางที่ 4.18)

2.3 ด้านการสนับสนุน ผู้บริหาร อบต. ให้การสนับสนุนการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท คิดเป็นร้อยละ 93.0 และ ผู้บริหาร อบต. ให้ความสำคัญและเห็นด้วยกับการที่จะให้จัดระบบข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 90.0 มีการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคิดเป็นร้อยละ 93.0 การให้การสนับสนุนจากผู้บริหาร อบต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาพรวม มีการให้การสนับสนุนในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 5.18 (ตารางที่ 4.19)

2.4 สรุปผลตามสมมุติฐานที่กำหนด

การทดสอบสมมุติฐานของการศึกษากำหนดไว้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร กระบวนการจัดระบบข้อมูล ความพร้อมของระบบคอมพิวเตอร์ ความรู้ ความสามารถด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนและทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กับ ประสิทธิภาพระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ด้วยสถิติสหสัมพันธ์ตามแบบของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) พบว่า

2.4.1 ด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร มีความสำคัญกับการให้บริการข้อมูลในระดับต่ำ แต่งบประมาณแทบไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลโดยรวม แสดงว่าการจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดการระบบข้อมูล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ **จึงปฏิเสธสมมุติฐาน**

2.4.2 ด้านการจัดการระบบข้อมูล ประกอบด้วย

1) **ขั้นเตรียมการ** การเตรียมความพร้อมในการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร นอกจากนั้นยังมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของข้อมูล อีกทั้งยังมีสัมพันธ์กับการให้บริการข้อมูล และมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข้อมูลในการวางแผน และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูลโดยรวม แสดงว่าการเตรียมความพร้อมที่ดีด้านองค์การบริหารการจัดเก็บข้อมูล และการเตรียมความพร้อมบุคลากรที่ดี จะส่งผลให้การจัดการระบบข้อมูลมีประสิทธิภาพดีไปด้วย **จึงยอมรับสมมุติฐาน**

2) **ขั้นการจัดเก็บข้อมูล** การจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของข้อมูล นอกจากนั้นยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลโดยรวม แสดงว่าถ้าขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลที่ดีมีคุณภาพ ถูกต้อง ทันตาม

กำหนดเวลา ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูล มีประสิทธิภาพไปด้วย
จึงยอมรับสมมุติฐาน

3) ขั้นการบันทึกและประมวลผล การบันทึกและประมวลผลข้อมูล มีความสัมพันธ์กับความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร นอกจากนั้นยังมีสัมพันธ์กับการให้บริการข้อมูล อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข้อมูล และมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูลโดยรวม แสดงว่าถ้าขั้นตอนการบันทึกและประมวลผลข้อมูลที่ดีมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้การจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท มีประสิทธิภาพตามไปด้วย จึงยอมรับสมมุติฐาน

2.4.3 ด้านการสนับสนุน การสนับสนุนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กับความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร นอกจากนั้นยังมีความสัมพันธ์กับการให้บริการข้อมูล อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข้อมูล และยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ถ้าผู้บริหาร อบต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนการจัดการระบบข้อมูล ก็จะส่งผลให้การจัดการระบบข้อมูลมีประสิทธิภาพ จึงยอมรับสมมุติฐาน

2.4.4 ด้านความรู้ความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท แสดงว่า ถึงแม้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฯ จะมีความรู้ความสามารถ ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ ก็ไม่ส่งผลให้การจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

2.4.5 ด้านความพร้อมของระบบคอมพิวเตอร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทโดยรวม แสดงว่า ระบบคอมพิวเตอร์ที่ดี ของ อบต. ก็ไม่ส่งผลให้การจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ จึงปฏิเสธสมมุติฐาน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่สาม เพื่อสำรวจปัญหา อุปสรรค ในกระบวนการจัดระบบข้อมูล เพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1) ปัญหา ด้านการบริหารการจัดเก็บข้อมูล พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์การจัดเก็บข้อมูล เพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ขาดการติดตามตรวจสอบจากผู้บริหารและคณะทำงานอย่างจริงจังและเป็นระบบ ผู้บริหาร อบต.บางส่วน

และคณะทำงานในระดับอำเภอและจังหวัด ไม่ให้ความสำคัญการจัดเก็บข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์น้อย ทำให้เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือ

2) **ปัญหาด้านการจัดเก็บข้อมูล** ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับความเป็นจริง ผู้จัดเก็บข้อมูลขาดความรู้และทักษะในการจัดเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลไม่ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงเกี่ยวกับรายได้ เนื่องจากกลัวเรื่องการเสียภาษีและจะไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ แบบสอบถามกำหนดโดยส่วนกลาง มีความซับซ้อน ยุ่งยาก ทำให้ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อน ประชาชนขาดความเข้าใจ และไม่ให้ความร่วมมือ ผู้จัดเก็บข้อมูลบางส่วนไม่ไปสัมภาษณ์ เพื่อจัดเก็บข้อมูลจากครัวเรือน แต่อ้างอิงจากข้อมูลในปีที่ผ่านมา ระยะเวลาในการจัดเก็บมีน้อย ทำให้รีบเร่ง ส่งผลให้ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อน

3) **ปัญหาด้าน ด้านการบันทึกและประมวลผลข้อมูล** มีปัญหาด้านโปรแกรมบันทึกและประมวลผล มีความซับซ้อน ทำให้การบันทึกประมวลผล และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ มีความยุ่งยาก เจ้าหน้าที่ของ อบต. บางแห่ง ขาดความรู้ ทักษะในการใช้งานโปรแกรม จปฐ./กชช.2ค เนื่องจากไม่เคยผ่านการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม มาก่อน ประกอบกับ อบต. ขาดเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดระบบข้อมูล จปฐ./กชช.2ค โดยตรง

4) **ปัญหา ด้านการใช้ประโยชน์ข้อมูล** ข้อมูลไม่ตรงกับความต้องการของ อบต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ อบต. ใช้ข้อมูลจากประชาคมหมู่บ้าน มาใช้ในการวางแผนแทน เพื่อความพึงพอใจของประชาชน ผู้บริหาร อบต. ไม่เชื่อถือข้อมูล จปฐ. และ กชช.2ค

5.3 การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษา “ประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน” มีรายละเอียดของประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ว่า

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล เพื่อการพัฒนาชนบท ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ผู้บริหาร อบต. และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดการระบบข้อมูลระดับตำบล ในจังหวัดลำพูน มีความเห็นเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการจัดการระบบข้อมูล อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน โดยเฉพาะด้านการบันทึกและประมวลผลข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยในการปฏิบัติตามขั้นตอน มากกว่าด้านอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าระดับการปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดการระบบข้อมูล อยู่ในระดับมาก ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เมื่อพิจารณาในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมองค์การบริหารจัดการระบบข้อมูล และการเตรียมความพร้อมบุคลากร พบว่ามีระดับการปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ มีการปฏิบัติต่ำกว่าขั้นตอนอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดขั้นตอนในการจัดการระบบข้อมูล ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมองค์การบริหารการจัดเก็บข้อมูล และเตรียมความพร้อมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะของการประชุมชี้แจง การจัดการฝึกอบรม แก่คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ ระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ผู้นำชุมชน หัวหน้าคุ้ม อาสาสมัคร เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการ เพราะเป็นการสร้างความเข้าใจในขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งเกี่ยวข้องกับ วิธีการจัดเก็บ การสัมภาษณ์ และการกรอกข้อมูล ลงในแบบสอบถาม

จากการศึกษาในส่วนการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. และ กชช. 2 ค. เป็นรูปแบบที่มีคุณภาพน้อย ส่วนข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามที่ผู้จัดเก็บซึ่งเป็นคนในชุมชน อ่านแล้วเข้าใจยาก และคำตอบในบางข้อ ที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล มีความคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ สาเหตุน่าจะเกิดจาก ผู้จัดเก็บไม่มีความรู้ในแบบสอบถาม เนื่องจากอาสาสมัครในการจัดเก็บข้อมูลในบางหมู่บ้าน มีการเปลี่ยนแปลง ผู้จัดเก็บในแต่ละปี ตามความพร้อมทางด้านเวลาของผู้นำชุมชนและอาสาสมัคร จึงมีผู้จัดเก็บ บางคนไม่ได้เข้ารับฟังการประชุมชี้แจงขั้นตอนในการจัดเก็บข้อมูล ประกอบกับ อบต. ส่วนใหญ่ ไม่ได้จัดงบประมาณในการเตรียมความพร้อมบุคลากรไว้ แต่จากผลการศึกษาพบว่า ในขั้นตอนการประชุมชี้แจงเพื่อเตรียมความพร้อมการจัดเก็บ มีการปฏิบัติในระดับมาก เนื่องจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ มาเป็น

ผู้จัดประชุมชี้แจงให้ โดยไม่มีงบประมาณดำเนินการ จึงอาจจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการประชุมเตรียมความพร้อม ในการจัดเก็บข้อมูลต่ำไปด้วย

สาเหตุของความคลาดเคลื่อนและความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูล จปฐ. ในเรื่องการสำรวจรายได้ประชากร เฉลี่ยต่อหัว/คน/ปี อาจเกิดจากผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า เมื่อให้ข้อมูลที่เป็นจริงด้านรายได้ จะทำให้คนอื่นเห็นว่าตนเองมีฐานะร่ำรวย มีทรัพย์สินมาก กลัวสรรพากรจะมาเก็บภาษี กลัวคนรู้ว่ามีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่มีปัญหา ภาครัฐจะไม่ให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ เนื่องจากนโยบายรัฐบาล ที่ได้กำหนดนโยบายในเรื่องการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นนโยบายเร่งด่วน ผู้มีฐานะยากจนตามเกณฑ์ชี้วัด จปฐ. ข้อที่ 27 คือมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท/คน/ปี จะเป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เป็นอันดับแรก (กระทรวงมหาดไทย, 2546) อาจจะเป็นสาเหตุให้ข้อมูลด้านรายได้คลาดเคลื่อนไม่ตรงกับ ความเป็นจริงได้ ดังนั้น ข้อมูลที่ดี จะต้องมีความถูกต้องและปราศจากความคลาดเคลื่อนหรือคลาดเคลื่อนน้อย โดยที่ความถูกต้องของข้อมูล จะช่วยส่งเสริมให้กระบวนการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ได้มาเกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น แต่ถ้าข้อมูลที่ถูกป้อนเข้าไปในระบบ เกิดความผิดพลาดหรือมีข้อบกพร่อง อาจจะส่งผลให้ระบบข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้มีความผิดพลาด หรือไม่สามารนำไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างสมบูรณ์ (ณัฐพันธ์ เจริญนธ์, 2546)

2. การปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดเก็บ การบันทึกและประมวลผลข้อมูล ทั้งสองขั้นตอนอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณา ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลโดยผู้นำชุมชนและอาสาสมัคร ในการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทน พบว่า มีการปฏิบัติน้อยกว่าขั้นตอนอื่นๆ สัมพันธ์กับ คุณภาพของข้อมูล จปฐ. และ กชช. 2 ค. ที่ผ่านการประมวลผลแล้ว มีความถูกต้องและได้รับความเชื่อถือในระดับปานกลาง แต่ต่ำกว่าตัวชี้วัดอื่น ๆ ในการประเมินระดับประสิทธิภาพการจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท จากการศึกษาในส่วนของการวิเคราะห์ปัญหาพบว่าเกิดจากผลกระทบจากเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลไม่ทันสมัย การใช้คนกรอกข้อมูลในการสำรวจทำให้เกิดความเบี่ยงเบน หรือที่เรียกว่า Human Error สอดคล้องกับที่กรมการพัฒนาชุมชน ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาและศึกษาเครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วย โดยการนำเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาขนาดเล็ก (Pocket PC) มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งคุณสมบัติของเครื่องนั้นถ้าหากผู้จัดเก็บสอบถามไม่ถูกต้อง จะไปตอบแบบสอบถามข้อต่อไปไม่ได้ จนกว่าจะตอบคำถามถูกต้อง ผู้จัดเก็บจะไปกรอกข้อมูลเองไม่ได้ เพราะฉะนั้น Pocket PC จะมีผลในการแก้ไขปัญหาเรื่องความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูลได้ถึงร้อยละ 95 คือ Error ได้เพียงร้อยละ 5 เท่านั้น (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2548) แต่การนำเครื่องคอมพิวเตอร์ มาใช้จะส่งผลต่อหลักการ ในการใช้ จปฐ.และ กชช.2 ค. เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม

ของประชาชนด้วยหรือไม่ เนื่องจากระบบคอมพิวเตอร์จะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ มาเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลแทนก็จะส่งผลให้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ระบบข้อมูลลดลง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ส่งเสริมให้ อบต. นำเอาระบบ Pocket PC มาจัดเก็บข้อมูลจะต้องเป็นเพียงการเปลี่ยนแนวคิด เปลี่ยนวิธีการ แต่ไม่เปลี่ยนกระบวนการ กล่าวคือ ยังต้องใช้วิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน เหมือนเดิม เพียงแต่เปลี่ยนวิธีการในการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ ที่ทันสมัย ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาจากผู้จัดเก็บข้อมูล และ ผู้ให้ข้อมูล แก้ปัญหาเรื่อง ความน่าเชื่อถือ และเบี่ยงเบนของข้อมูลได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดระดับประสิทธิภาพ ของการจัดการระบบข้อมูล เพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ความคุ้มค่าของทรัพยากรที่ใช้ ในการ บริหารการจัดการระบบข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและ คุณภาพข้อมูลที่ได้รับ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งตัวชี้วัดด้านคุณภาพข้อมูล อยู่ในระดับต่ำสุดของ ตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูล ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ปัญหาและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูล จะเป็นไปตามการอภิปรายผลปัจจัย ด้านการจัดเก็บ การบันทึกและประมวลผลที่กล่าวไปแล้ว

ส่วนประสิทธิภาพด้านการให้บริการข้อมูล อบต. มีโปรแกรมประมวลผลระบบรายงาน ข้อมูลที่สามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็ว สามารถให้บริการแบบ One Stop Service อยู่ใน ระดับปานกลาง และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานใน อบต. มีระดับความคิดเห็น ในด้านความพึงพอใจต่อการนำระบบข้อมูล จปฐ./กษ.2 ค. มาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าตัวชี้วัดอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าระบบ คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมรายงานผลข้อมูลมีความสะดวกรวดเร็ว สามารถให้บริการได้อย่างมี ประสิทธิภาพ แต่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องบางส่วน ยังไม่มีความพึงพอใจ ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการปฏิบัติงาน อาจจะเป็นผลมาจากผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ที่ได้รับการเลือกตั้งมาจาก ผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับ เคยปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ในตำแหน่งอื่น ๆ มานาน รู้จักคน รู้จักพื้นที่ รู้จักทรัพยากรต่าง ๆ พนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจัดระบบข้อมูลส่วนใหญ่ก็มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 5 ปี ดังนั้น ในการทำงานบางคนก็อาจ จะใช้ความรู้สึกหรือความเคยชินมาตัดสินว่า ปัญหาของหมู่บ้านนี้เป็นอย่างนั้น ปัญหาหมู่บ้านนั้น เป็นอย่างนี้ โดยใช้ข้อมูลทางด้านกายภาพ มาประกอบการทำงานและใช้ความเชื่อและประสบการณ์ของตนเองมาตัดสินใจในการบริหารงาน โดยขาดหลักการ หรือข้อมูลใด ๆ มารองรับ ซึ่งอาจจะเกิดความเบี่ยงเบน ไม่แน่นอนได้

แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ให้นำประสบการณ์มาใช้ แต่ผู้บริหารต้องรู้จัก ที่จะเลือกนำมาประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ แต่การแก้ปัญหาทางสังคมนั้น ปัญหาบางอย่าง ไม่สามารถมองเห็นจากภายนอกหรือทางกายภาพได้ ผู้บริหารจะใช้เพียงข้อมูลจากการนำเสนอปัญหาความต้องการของประชามหมู่บ้าน/ตำบล อย่างเดียวไม่ได้ เนื่องจากแต่ละชุมชนก็จะนำเสนอปัญหา และความต้องการของตนเอง ฝ่ายการเมืองโดยเฉพาะสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหาร อบต. ก็ต้องการรักษาคะแนนนิยมของตนเอง จึงจำเป็นจะต้องสนับสนุน หรือตั้งงบประมาณเพื่อตอบสนองคนในพื้นที่ของตนเองเป็นหลัก ก็จะทำให้เกิดปัญหาในเรื่อง ความไม่โปร่งใส การใช้อิทธิพล หรือ มีการบริหารงานไม่เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ได้

ดังนั้น การกระจายทรัพยากร ตามปัญหา จึงเป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่ม การกระจาย ความเป็นธรรม ในสังคมและการจัดสรรทรัพยากรตามปัญหา ของทุกพื้นที่ที่ประสบอยู่จริง จะเป็นธรรมและตรงปัญหาดีกว่าจัดสรรตามสัดส่วน ผู้บริหารท้องถิ่นที่ดี จึงน่าจะต้องมีข้อมูล กลางที่เป็นที่ยอมรับ เป็นตัวชี้วัดระดับปัญหา และ ความต้องการของชุมชน มาใช้ในการบริหาร กิจการของท้องถิ่น จึงจะสามารถตอบคำถามของชุมชนได้ และเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภาคประชาชน ดังนั้น ข้อมูล จปฐ. และกช.2 ค. จึงยังมีความจำเป็นในการบริหารงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และของชุมชน

4. การทดสอบความสัมพันธ์ ผลจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล กับ ประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล มีหลายตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันและไม่มีความสำคัญทางสถิติ เช่น

ในด้านการจัดสรรงบประมาณ ของ อบต. มีความสัมพันธ์กับการให้บริการ ข้อมูล แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการระบบข้อมูลโดยรวม เนื่องจาก งบประมาณที่ อบต. จัดสรร ส่วนใหญ่ใช้ในการจ่ายเป็นค่าตอบแทน ผู้นำและอาสาสมัครในการจัดเก็บข้อมูล โดยเฉลี่ย คราวเรือนละ 10 บาท และเป็นค่าปฏิบัติงานล่วงเวลาของเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลของ อบต. งบประมาณส่วนใหญ่ จึงส่งผลให้การจัดเก็บ การบันทึก และประมวลผลข้อมูลแล้วเสร็จทันตาม กำหนดเวลา อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับการให้บริการข้อมูล ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบรายงานผล ข้อมูล และสารสนเทศ สนับสนุนการบริหารงานของ อบต. ดังนั้น งบประมาณที่ อบต. จัดสรร จึงไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร คุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ การใช้ประโยชน์ข้อมูล และประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลโดยรวม อาจเป็นผลมาจาก งานจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทไม่ใช่ภารกิจหลักของ อบต. แต่เป็นงานฝาก จากกระทรวงมหาดไทย ซึ่งในความเป็นอิสระของท้องถิ่นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

อบต. จะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามก็ได้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร อบต. และความพร้อมด้านบุคลากรและสถานะทางการคลังของ อบต. จากผลการศึกษาพบว่า อบต.ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการจัดระบบข้อมูลค่อนข้างน้อย ทั้งในด้านงบประมาณที่ อบต. สนับสนุนในการเตรียมความพร้อมบุคลากร งบประมาณในการจัดระบบข้อมูล เฉลี่ยร้อยละ 0.20 ของงบประมาณ อบต. ในแต่ละปี เมื่อวัดประสิทธิภาพในแง่ของความคุ้มค่าด้านงบประมาณกับคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ อบต. จึงเห็นว่า มีความคุ้มค่าในระดับปานกลาง ค่อนข้างมาก เพราะว่า อบต. ใช้งบประมาณค่อนข้างน้อย แต่ได้รับข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานจากทุกหมู่บ้านในตำบล ในเขตความรับผิดชอบของ อบต. ดังนั้น ถ้าภาครัฐเห็นว่าการระบบข้อมูลและสารสนเทศ ยังมีความสำคัญต่อการบริหารงานของ อบต. กระทรวงมหาดไทย ก็น่าจะต้องถ่ายโอนภารกิจและถ่ายโอนงบประมาณด้านการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทให้ อบต. เป็นหน่วยดำเนินการโดยตรง ผู้บริหาร อบต. และ เจ้าหน้าที่ ก็จะเกิดความตระหนัก และให้ความสำคัญ เพราะว่า เป็นภารกิจของ อบต. และจะส่งผลให้การจัดระบบข้อมูลโดยรวมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านความรู้ ความสามารถด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและความพร้อมระบบคอมพิวเตอร์ของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่สามารถใช้งานโปรแกรมประยุกต์ทั่วไป และสามารถใช้งานโปรแกรมการบันทึกและประมวลผลข้อมูล ได้ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่เนื่องจาก ความรู้ ความสามารถด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล ด้านโปรแกรมประยุกต์ทั่วไปคือ Microsoft Access, โปรแกรม SPSS และโปรแกรมฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ซึ่ง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ มีความรู้ความสามารถในการใช้งานโปรแกรมจัดการฐานข้อมูลดังกล่าว อยู่ในระดับต่ำ จึงส่งผลให้ความสามารถด้านการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์โดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท จึงมีความจำเป็นที่ อบต. จะต้องพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของ อบต. ให้มีความรู้ ความสามารถด้านการใช้งานโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฐานข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลและสารสนเทศ ของ อบต.

ด้านคุณภาพของข้อมูล ผู้บริหาร อบต. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจและเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจในการนำระบบข้อมูลไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง เช่นกัน แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อบต. ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการระบบข้อมูลโดยตรง ยังไม่มีความเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบความ

ถูกต้องและไม่เชื่อถือในระบบข้อมูลที่ตัวเองเป็นผู้จัดระบบ ก็จะส่งผลให้ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในการที่จะนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อระบบข้อมูลนั้นด้วย และจะส่งผลให้หน่วยงานภายนอกที่มีความต้องการใช้ระบบข้อมูล ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพของข้อมูลตามไปด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดระบบข้อมูลนั้นเป็นกระบวนการ (Process) ต่อเนื่องเป็นวงจรการนำข้อมูล จปฐ.หรือ กชช.2 ค. ไปใช้ในการปฏิบัติงาน หรือใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนตามนโยบายของรัฐบาลให้ได้ผลนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ ข้าราชการประชาชน นอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว ยังต้องรู้ว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่อย่างไร เช่น บทบาทในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็จะต้องรู้จักที่จะนำข้อมูลที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์สามารถเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ ให้เข้ากับการทำงานได้ เนื่องจากทรัพยากรทางการบริหารมีอยู่อย่างจำกัด จึงมีความจำเป็นที่ทุกหน่วยงานต้องหนุนเสริมซึ่งกันและกัน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหา เราก็จะสามารถนำข้อมูลและสารสนเทศ ไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. การวิเคราะห์เกี่ยวกับการนำข้อมูล ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา

การนำข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท (จปฐ./กชช.2ค.) ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำพูน มีระดับการนำข้อมูลฯ ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น (ตำบล) ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเภท ทั้งนี้ อาจจะมีเหตุผลมาจากสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้มีการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยรัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2547 โดยมีเป้าหมายที่จะขจัดความยากจน ให้หมดสิ้นไปภายใน ปี 2551 (กระทรวงมหาดไทย, 2537) ในการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท มาเป็นเครื่องมือ โดยเฉพาะข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่เกิดจากการประมวลผลข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) มาเป็นกลุ่มเป้าหมายในการกำหนดแนวทาง ในการพัฒนาท้องถิ่นของตน โดยเฉพาะแผนพัฒนาสามปี เป็นแผนที่มีการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ในระยะเวลา 3 ปี ซึ่งเป็นห้วงระยะเวลาที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลข้างต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล เพื่อการพัฒนาชนบท และทราบถึงตัวชี้วัดและระดับประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูล ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในกระบวนการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท ในภาพรวมมีการปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการจัดระบบข้อมูลที่กำหนดในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลยังพบว่า ยังมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลบางกลุ่มยังมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยการจัดการระบบข้อมูล จปฐ. และ กชช 2 ค. ว่าไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนอยู่ทั้ง 3 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเตรียมความพร้อม การจัดเก็บข้อมูล การบันทึกและประมวลผล รวมทั้งเรื่องของเครื่องมือ หรือแบบสอบถามที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล โดยเฉพาะในการนำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะที่ให้กับผู้ศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และนโยบายในการบริหารจัดการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท จึงขอเสนอแนะ ดังนี้

5.4.1 ควรจัดฝึกอบรมหรือประชุมชี้แจงผู้จัดเก็บข้อมูลทุกคน (ผู้นำชุมชน สมาชิก อบต. หัวหน้าคุ้ม อาสาสมัคร) ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการและขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลอย่างแท้จริง รวมทั้งสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการระบบข้อมูล ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.4.2 จัดฝึกอบรม ประชุมชี้แจง / สัมมนา ผู้บริหาร อบต. สมาชิก อบต. ให้สามารถบริหารจัดการระบบข้อมูลและสารสนเทศชุมชนของตำบล และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4.3 จัดฝึกอบรมสัมมนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้งานโปรแกรมในการ บันทึกและประมวลผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมที่ได้มีการพัฒนาขึ้นใหม่ ให้เกิดความชำนาญ

5.4.4 พัฒนาระบบข้อมูล เช่น เครื่องชี้วัด แบบสอบถาม ข้อคำถาม วิธีการและขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูล ระบบโปรแกรมบันทึกและประมวลผล รูปแบบการจัดการด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย รูปแบบการรายงานผลข้อมูล ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ง่าย สะดวก รวดเร็ว ต่อการจัดเก็บ บันทึก ประมวลผล และการนำไปใช้ประโยชน์ โดยไม่ทิ้งหลักการเรื่องการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

5.4.5 ประชาสัมพันธ์การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบทั้งก่อนการจัดเก็บ ระหว่างการจัดเก็บ และหลังการจัดเก็บ รวมทั้งการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทางสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการใช้ข้อมูลมาเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.4.6 กระทรวงมหาดไทย ควรถ่ายโอนภารกิจ งานจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท (ข้อมูล จปฐ. และข้อมูล กชช. 2 ค.) ให้อยู่ในความรับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล มีความพร้อม ทั้งทางด้านบุคลากร งบประมาณ และเป็นหน่วยงานหลักที่จะต้องนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน ในการศึกษาร้อยต่อไป ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบในเรื่อง การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย (Pocket PC) มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกับการจัดเก็บข้อมูลในระบบเดิมหรือไม่ อย่างไร และการจัดเก็บข้อมูลด้วยระบบ Pocket PC จะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและคุณภาพของข้อมูลหรือไม่ รวมถึงกระทบต่อหลักการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการจัดระบบข้อมูลหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท และหาข้อสรุปในการส่งเสริมแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์ได้